

Checklist 'Hoeven kijken'

Paardenhoeven.info

Waarom naar hoeven kijken?

Paardenhoeven zijn een wonder van de natuur. Ze hebben zich tijdens de miljoenen jaren van de evolutie ontwikkeld tot de ultieme voetbescherming van het dierenrijk. Met die hoeven kan het natuurlijke paard dagelijks enorme afstanden af leggen over ruig en hard terrein en succesvol ontkomen aan snelle roofdieren. Hoeven groeien continu door en passen zich aan de omgeving en leefomstandigheden aan.

De hoeven van onze gedomesticeerde paarden zijn meestal niet te vergelijken met de hoeven zoals ze door de natuur bedoeld zijn. Een gemiddelde hond loopt met meer gemak over een grindpad dan vele van onze paarden. We zijn hier zo aan gewend geraakt dat we denken dat hoeven zwak zijn en beschermd moet worden met hulpmiddelen zoals hoefijzers.

Zoveel paarden in onze omgeving hebben vervormde hoeven en hoefproblemen dat we afwijkende en ongezonde hoeven als normaal zijn gaan beschouwen. We zijn geneigd te denken 'Hij heeft nu eenmaal dit soort hoeven'. We denken dat de vorm van de hoef in orde is zolang het paard niet kreupel loopt. Het niet herkennen of negeren van (beginnende)

hoefproblemen is een belangrijke oorzaak van veel paardenleed en één van de redenen waarom de gemiddelde levensduur van het hedendaagse paard niet meer dan 9 jaar bedraagt...

Dit e-boek en de website paardenhoeven.info zijn bedoeld om paarden-eigenaren te helpen om beter naar hoeven te gaan kijken en te gaan begrijpen wat ze zien. Een goed geïnformeerde eigenaar zal beter in staat zijn het paard te helpen gezondere en sterkere hoeven te krijgen.

Gezonde hoeven zullen er bij ieder paard een beetje anders uitzien maar wel altijd een aantal duidelijke overeenkomsten hebben.

Een gezonde hoef heeft een anatomisch logische vorm die er voor zorgt dat alle functies van de hoef zo optimaal mogelijk plaats kunnen vinden.

Wat kun je doen met deze checklist?

Hoeven veranderen constant doordat ze voortdurend groeien en slijten en beïnvloed worden door externe factoren. De veranderingen van de hoef gaan zo langzaam dat we ze vaak niet makkelijk kunnen waarnemen. Daarnaast raken we gewend aan de vorm van de hoeven van het paard dat we iedere dag zien.

De checklist is bedoeld om je te helpen om op gestructureerde en objectieve manier naar hoeven te kijken en veranderingen op te merken en vast te leggen.

De ingevulde checklist geeft *een beeld van de hoef op een bepaald moment*. Als je de checklist een aantal maanden later nogmaals invult kun je bepalen of de kwaliteit van de hoef vooruit of juist achteruit is gegaan. Verbeteren vorm en balans of juist niet? Groeien oude problemen uit of zie je juist nieuwe problemen ontstaan?

De checklist geeft je inzicht in de staat van de hoef maar is niet als bedoeld voor het stellen van een diagnose of als vervanging voor professionele hulp.

De checklist kan een handig uitgangspunt zijn om een gesprek aan te gaan met je dierenarts, hoefspecialist of een voedingsdeskundige. Laat je niet afschepen met de vraag: *'Is ie kreupel dan?'*. Zoek professionals die je serieus nemen en de tijd hebben om je vragen te beantwoorden.

Hoe werkt de checklist?

Met dit document in de hand kun je stap-voor-stap naar de hoeven van je paard gaan kijken.

Je hebt hiervoor nodig:

- een hoevenkrabber
- harde borstel
- een pen
- meetlint

Eventueel:

- emmer met een sopje
- vergrootglas
- fotocamera
- videocamera

Zet je paard op een schone, droge ondergrond. Kies één hoef, bij voorkeur een voorhoef, en maak deze goed schoon. Lees de vragen en vul de antwoorden in.

Het bovenste antwoord (of de eerste 2) geeft bij alle vragen een normale, ideale of gezonde situatie aan. Andere antwoorden wijzen op een afwijkende of minder dan ideale situatie. Voor meer informatie kijk je op de site van paardenhoeven.info of stel je vragen aan je veearts of hoefspecialist.

Om de checklist helemaal volledig te maken kun je de hoef ook fotograferen vanuit 6 hoeken en die achterin het document plakken. Je kunt ook de hoef in beweging vastleggen op video. Het afspelen van deze opname in slowmotion kan helpen bij het invullen van vraag 2b en 2c.

Beslagen of onbeslagen?

Deze checklist kan ook gebruikt worden om naar beslagen hoeven te kijken. Een paar vragen kun je alleen beantwoorden als de ijzers verwijderd zijn.

Vragen of reacties

De checklist is niet volledig. Heb je vragen, aanvullingen of op- of aanmerkingen? E-mail dan naar info@paardenhoeven.info

1 Hoe staat het paard?

De vorm en lengte van de hoeven en de hielhoogte kunnen invloed hebben op de beenstand en de manier waarop het paard staat. De manier waarop het paard staat kan een idee geven van bijvoorbeeld ongemak in de hiel of juist de toon van de hoef. Een verkeerde stand kan o.a. rugklachten veroorzaken.

1a Stand van de voorbenen

Zet je paard zo vierkant mogelijk op een vlakke ondergrond. Trek een denkbeeldige verticale lijn over het midden van de schouder. Waar komt de loodlijn uit ten opzichte van de hoef?

- De loodlijn raakt precies de hoefbal
- De loodlijn loopt over het midden van de hoef
- De toon raakt de loodlijn
- De hele hoef is achter de loodlijn
- De hele hoef is voor de loodlijn
- Het paard wijst met 1 voorbeen naar voren
(o linksvoor / o rechtsvoor / o wisselend)
- Anders;

1b Stand van de achterbenen

Trek een denkbeeldige lijn achter de achterhand van het paard.

- Het pijpbeen loopt parallel met de loodlijn
- Het pijpbeen staat schuin voor de loodlijn
- Het pijpbeen staat achter de loodlijn
- Anders;

2 Hoe loopt het paard?

Kijken naar paarden in beweging is een kunst op zich. Als het paard kreupel loopt zul je een dierenarts moeten raadplegen. Voor deze checklist observeren we op welke ondergrond het paard comfortabel stapt en draaft omdat de oorzaak van gevoeligheid zich bijna altijd in de hoeven bevindt.

2a Gevoeligheid

- Het paard stapt en draaft met gemak over gravel
- Het paard stapt en draaft met gemak over asfalt
- Het paard stapt en draaft met gemak in de wei en in de bak
- Het paard loopt gevoelig (op eieren) in de wei en in de bak

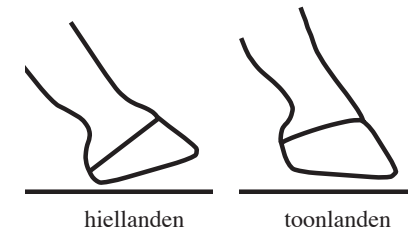
Idealiter zal een paard op een vlakke ondergrond op de hiel landen, daarna de toon neerzetten en de voet afwikkelen. Een paard met o.a. te lange tenen of ongemak in de achterkant van de hoef zal op de toon landen. Om je oog te trainen kun je de landing van de hoef bekijken terwijl het paard een helling oploopt (toonlanden) en de helling afloopt (hiellanden). Als je het niet goed kunt zien kun je de landing filmen en de video in slow motion afspelen.

2b Hiel- of toonlanden

Bekijk de landing van de hoef vanaf de zijkant.

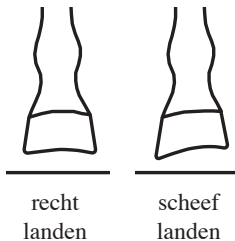
Hoe zet het paard zijn voeten neer?

- Het paard landt eerst op de hiel
- Het paard landt eerst op de toon
- Het paard zet de hoef plat neer

Een paard met symmetrische, gebalanceerde hoeven en correcte gangen zal de hoef recht neerzetten. De buiten- en binnenkant van de hoef raken dan tegelijkertijd de grond bij de landing.

2c Recht of scheef landen

Bekijk de landing van de hoef vanaf de voorkant. Hoe zet het paard zijn voeten neer?

- De hoef wordt recht neergezet
- Het paard landt op de binnenkant van de hoef
- Het paard landt op de buitenkant van de hoef

3 De kroonrand

Vanuit de kroonrand groeit het hoorn naar beneden. Druk op de kroonrand vermindert de hoornkwaliteit. Plaatselijk verhoogde spanning zorgt ervoor dat de kroonrand plaatselijk omhoog gedrukt wordt in een golvende lijn. Het haar van de kroonrand hoort plat te liggen, niet rechtop te staan.

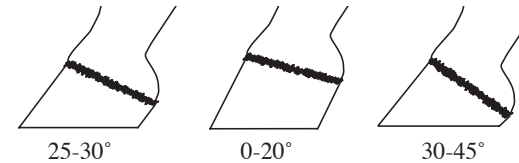
3a Staat er spanning op de kroonrand?

- Nee, het haar op de kroonrand ligt plat en de rand voelt soepel
- De kroonrand wordt alleen boven de kwartieren omhooggedrukt
- Ja, de hele kroonrand staat onder spanning

3b Is de kroonrand symmetrisch?

- Ja, de kroonrand is recht en aan beide zijden hetzelfde
- Nee, de kroonrand is scheef / aan weerszijden verschillend

In een gezonde, goed onderhouden hoef zal de kroonrand vanaf de zijkant gezien een hoek van ongeveer 25-30° hebben.

3c Wat is de hoek van de kroonrand?

- Normaal (25-30°)
- Te vlak (< 20-0° - te hoge hielen)
- Te steil (30-45° - negatieve palmar)

4 Hoefwand / hoorn

Een perfecte hoef heeft een dikke, gladde, glanzende hoefwand zonder barstjes, brokkels, scheuren, bloeduitstortingen, horizontale ringen of ribbels. Correcte voeding, mineralen, beweging en bekapping hebben een positieve invloed op de kwaliteit van het hoorn.

4a Bekijk de hoefwand en kruis aan wat je ziet

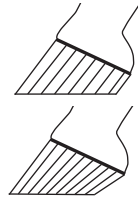
- Het hoorn is mooi egaal
- Het hoorn glanst
- De hoefwand is dik
- De hoefwand is dun
- De hoefwand is droog
- Met verticale lijntjes / scheurtjes
- Horizontale ribbels
- Roze of paarse plekken (witte hoef)
- Toon scheur (met schimmel)
- Kwartierscheur (met schimmel)
- Oppervakkige scheurtjes
- De buitenste laag is afgeviold
- Andere dingen die je ziet:

.....

In het hoorn zitten kleine buisjes of pijpjes, of tubules. Aan de buitenkant zie je deze pijpjes terug als verticale lijntjes. Door de hoef vanaf de zijkant te bekijken en de tubules te volgen kun je eventuele vervormingen van de hoef gemakkelijk herkennen.

4b Hoe lopen de tubules?

- o Tubules lopen vanaf de hiel tot aan de toon parallel
- o Tubules lopen bij de hiel vlakker, bij de toon steiler
- o Anders;

5 Vorm van de hoef

Er zijn hoeven in allerlei soorten en maten en vormen. Feit is dat het hoefbeen binnenin alle hoeven van alle paarden en alle rassen dezelfde ronde vorm heeft en de buitenkant van de hoefwand deze interne vorm moet weerspiegelen. De manier waarop de vorm van hoeven verandert of zich aanpast is afhankelijk van o.a. omgevingsfactoren, genetische eigenschappen, dieet, hoefonderhoud en biomechanica.

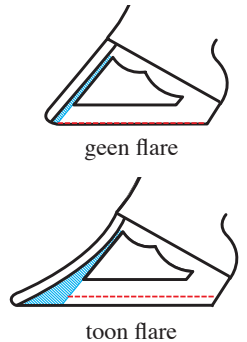
5a Type hoef

- o Het paard heeft van nature een ronde, stevige, compacte hoef
- o Het paard heeft een kleine, langwerpige, hoge, smalle hoef
- o Het paard heeft een grote, brede, lage, platte hoef
- o Anders;

De lamellenverbinding tussen de binnen en de buitenkant van de hoef moet sterk en strak zijn. Als deze verbinding oprekt of verzwakt zal de hoefwand naar buiten toe vervormen. Dit is flare. Je kunt flare goed zien als je een recht voorwerp zoals een lineaal langs de hoefwand houdt vanaf de kroonrand. Als de lineaal naadloos aansluit is er geen sprake van flare.

5b Flare

- o De hoef heeft geen flare
- o De hoef heeft flare bij de toon
- o De hoef heeft flare bij de kwartieren
- o De hoef heeft flare bij de hielen
- o De hoef heeft flare aan 1 kant, de binnenzijde
- o De hoef heeft flare aan 1 kant, de buitenzijde

Een afwijkende vorm van de hoefcapsule kan een symptoom zijn van een probleem of leiden tot een problemen. Voor sommige paarden is een afwijkende vorm een compensatie voor een probleem dat zich niet in de hoef bevindt maar elders in het lichaam.

5c Vervorming

- o De hoef heeft een natuurlijke vorm voor dit paard
- o De hoef heeft een te hoge hiel
- o De hoef heeft een te lange toon
- o De hele hoef is langwerpig en naar voren verschoven
- o De hiel is hoog en ondergeschoven
- o De hielen zijn laag en ondergeschoven
- o De hoef is hoofbevangen met flare halverwege de hoef
- o De hele hoef is hoog
- o De hoef is breed en plat
- o Anders;

6 De hiel

Aan de achterkant van de hoef kun je ook goed zien of de hoef gezond is en sterk. De achterkant van de hoef hoort laag en breed te zijn, de straal stevig op de grond en de haarlijn parallel aan de grond.

6a Hielhoogte

- o De hiel is laag en de straal staat op de grond
- o De hiel is wat aan de hoge kant en de straal raakt de grond niet
- o De hiel is zo hoog dat je vingers onder de straal passen

6b De haarlijn van de hiel

- o De haarlijn loopt parallel met de grond
- o De haarlijn loopt in een lichte V-vorm
- o De haarlijn loopt in een diepe V vorm (contractie)
- o De middelgroeve van de straal loopt door tot in de haarlijn

6c Hoefballen

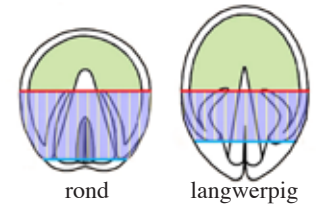
- o Zitten aan de achterkant van de hoef en raken de grond niet
- o De hoefballen zien er gezond en sterk uit
- o De hoefballen staan schuin en raken gedeeltelijk de grond
- o De hoefballen worden gedeeltelijk geplet onder de hoef
- o De hoefballen zien er zacht, verweekt of ziek uit
- o De ene hoefbal zit hoger dan de andere

7 De zool

De zool van een voorhoef hoort rond te zijn met het breedste deel in het midden. Achterhoeven zijn ovaal van vorm. Als de zool perfect aangesloten zit onder het hoefbeen zal de zool een mooie holling hebben. De zool onder een perfecte hoef is mooi schoon, levend hoorn en niet overgroeid met kruimelig of schimmelig materiaal.

7a De vorm van de zool

- o Rond (voorhoef) / Ovaal (achterhoef)
- o De zool is te langwerpig
- o De zool is breder dan lang

7b De holte van de zool

- o De zool is mooi hol
- o De zool is bij de toon plat
- o De zool is plat
- o De zool is bol

7c Oppervlak van de zool

- o De zool is schoon, hard, levend materiaal
- o De zool is overgroeid met zacht, wit, kalkachtig, brokkelig spul
- o De zool is bedekt met een dubbele zool
- o De zool is bedekt met overgroeide steunsels

8 Hoefwand / draagrand

Hoewel in het Nederlands de onderzijde van de hoofwand 'draagrand' wordt genoemd, hoort deze rand niet het enige dragende oppervlak van de hoef te zijn. De straal, buitenste rand van de zool en de binnenste rand van de hoofwand dragen gezamenlijk het gewicht van het paard.

8a Lengte van de draagrand

- De draagrand is op het niveau van de zool of een paar mm hoger
- De draagrand steekt meer dan 3 millimeter boven de zool uit
- De draagrand is kort bij de toon en hoog bij de hielen
- De draagrand is aan de ene kant hoger dan aan de andere kant

8b Dikte van de hoofwand

- De dikte van de hoofwand is rondom overal gelijk
- De hoofwand is dikker bij de toon
- De hoofwand is aan één kant dikker dan aan de andere kant

8c Kwaliteit van de draagrand

- De draagrand ziet er goed uit
- De draagrand is plaatselijk afgebrokkeld
- De draagrand heeft barsten van binnen naar buiten
- De draagrand is gespleten

8d Afwerking van de draagrand

- De draagrand is afgerond (mustangrol / opzet)
- De draagrand is plat en heeft een scherpe rand
- De draagrand brokkelt af

8e Plaats van de hielen

- De hielen zitten naast het breedste deel van de straal
- De hielen zitten voor het breedste deel van de straal
- De ene hiel zit verder naar voren dan de andere hiel

8f Hebben de hielen gelijke hoogte?

- De hielen zijn even hoog
- De ene hiel is hoger dan de andere hiel

9 De witte lijn

De witte lijn verbindt de zool met de hoofwand en is het uiteinde van de lamellen die de hoofwand verbinden aan de voet. Door problemen met de stofwisseling, teveel suiker in het dieet en een te lange hoofwand kan deze verbinding verzwakken en oprekken (zie ook flare).

De witte lijn is niet altijd makkelijk te herkennen. De witte lijn is nooit wit maar wasachtig geel, bruin of zwart en heeft kleine streepjes (gebruik je vergrootglas). Verwar de witte lijn niet met de waterlijn (ongepigmenteerde hoofwand), die is wel altijd wit.

9a Is de witte lijn strak, sterk en gezond?

- Ja, de witte lijn is rondom nergens wijder dan een mm
- De witte lijn is bij de toon opgerekt
- De witte lijn is bij de kwartieren opgerekt
- De witte lijn is rondom opgerekt
- De witte lijn is bij de toon diep en vol zwarte schimmel
- De witte lijn is breed en diep en vol met zwarte schimmel
- Ik zie helemaal geen witte lijn

10 De straal

De straal is het kussen onder de hoef van het paard. De straal hoeft niet heel dik te zijn maar wel lang en breed. De straal moet gezond zijn, zonder schimmel en bacteriën en zonder diepe middelgroeve. De straalgroeven zijn bij voorkeur open.

10a Lengte van de straal

- o De straal bedekt 2/3e van de lengte van de hoef
- o De straal bedekt minder dan 2/3 van de hoef

10b Breedte van de straal

- o De straal is mooi breed (50% van de lengte of meer)
- o De straal is smaller dan 50% van de lengte

10c Middelste straalgroeve

- o Middengroeve is ondiep en gesloten
- o Middengroeve is diep en vol vochtig vuil
- o Middengroeve loopt door tot in de haarlijn bij de hiel

10d Gezondheid van de straal

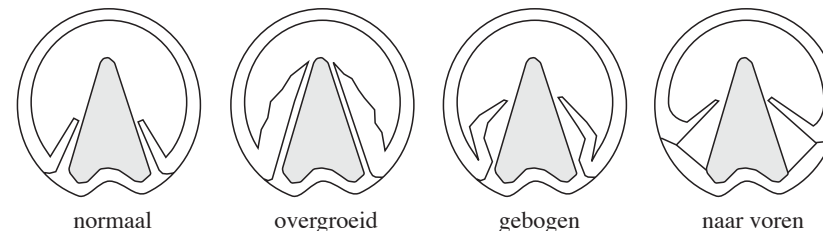
- o De straal voelt stevig en is vrij van schimmels, bacteriën en ziekte
- o De straal is viezig en heeft loszittende flappen
- o De straal is week, vochtig en stinkt, er komt zwarte troep uit
- o De straal heeft wit kwarkachtig spul en bloed

10e Staat de straal op de grond?

- o Ja, de straal staat stevig op de grond
- o Bijna, de straal raakt de grond op zachtere ondergrond
- o Nee, de straal is een flink end boven de grond

11 Steunsels

Steunsels zijn een onderdeel van de hoefcapsule. Ze lopen vanaf de hielen naar binnen, groeien parallel aan de straal en eindigen halverwege de straal.

11a Stand van de steunsels

- o De steunsels staan rechtop
- o De steunsels zijn gebogen
- o De steunsels zijn naar voren geklapt
- o Ik zie helemaal geen steunsels

11b Lengte van de steunsels

- o De steunsels komen net boven de zool uit
- o De steunsels zijn lang en gewichtdragend
- o De steunsels zijn over de zool heen gegroeid
- o De steunsels vormen een valse zool

11c Zijwand steunsels / zijdelingse straalgroeven

- o De zijdelingse straalgroeven zijn niet erg diep, de steunsels zitten niet diep in de voet
- o De zijdelingse straalgroeven zijn diep, zijwanden van de steunsels zijn hoog en zitten diep in de voet
- o De ene zijdelingse straalgroeve is dieper dan de andere groeve

12 Symmetrie van de hoef

Een scheve hoef om een rechte voet of onder een recht been is net zo min goed als een rechte hoef onder een scheef been. Hou asymmetrische ontwikkelingen van de hoef in de gaten en probeer uit te vinden of je paard baat heeft bij correctie van de asymmetrie in de hoef of misschien elders in zijn lichaam.

12a Hoe zet het paard zijn voeten neer?

- recht scheef
-

12b Vorm van de hoef van voren

- symmetrisch asymmetrisch
-

12c Vorm van de zool

- symmetrisch asymmetrisch
-

12d Steunsels

- symmetrisch asymmetrisch
-

12e Hielen

- symmetrisch asymmetrisch
-

12f Hoefballen

- gelijk ongelijk
-

12g Vergelijk de linker en rechter hoef

- beide hoeven zijn gelijk
 de ene hoef is steiler, de andere is vlakker
-

12h Andere asymmetrie van de hoef:

.....

13 Hoeven voelen

Behalve naar hoeven kijken en ruiken kun je ook informatie verzamelen door hoeven te voelen.

13a De temperatuur van de hoofwand is

- normaal te warm te koud
-

13b De temperatuur van de kroonrand

- normaal te warm
-

13c De digitale pols

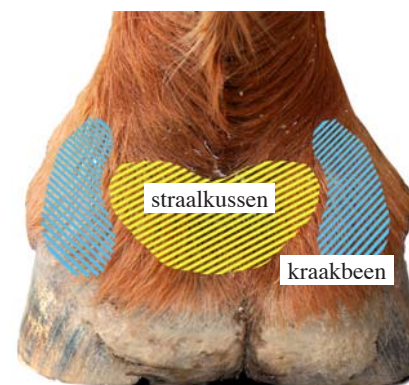
- normaal bonzend
-

13d Het straalkussen voelt

- stevig / sterk / hard dun / sponzig / zacht
-

13e Het kraakbeen

- flexibel verhard harde plekken

Naam paard

Datum

Welke hoef?

Tips voor fotograferen:

- Neem zo veel mogelijk afstand en zoom in.
- Hou je camera zo laag mogelijk bij de grond.
- Fotografeer bij goed daglicht, niet flitsen.
- Zet camera op 'tulpje' stand.

Over Heleen Davies

Heleen Davies (1968) leerde 12 jaar geleden in Nieuw Zeeland natuurlijk bekappen met als doel het hoefonderhoud van haar paarden zelf te kunnen doen. Ze woont nu met man en kinderen en paarden in Frankrijk.

De praktische vaardigheid van zelf bekappen groeide uit tot ware een passie voor natuurlijke hoefverzorging. Door regelmatig goed te bekappen, te adviseren over natuurlijke voeding en zo optimaal mogelijke levensomstandigheden te creëren hielp ze diverse paarden met uiteenlopende hoefproblemen weer op de been.

‘De belangrijkste sleutel voor het welzijn van paarden en gezonde hoeven is een goed geïnformeerde paardenhouder’, zegt ze. Door goed naar paarden en hoeven te leren kijken en daarnaar te leren handelen kan een paardeneigenaar veel ellende voorkomen en hoge kosten besparen.

Disclaimer

Heleen Davies kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor enige onjuist verstrekte of geïnterpreteerde informatie in deze pdf. Heleen Davies stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden, onvolkomenheden en/of onvolledigheden in of verkeerde uitleg van dit document.

De inhoud van de checklist is gebaseerd op recente inzichten in de hoef, afkomstig uit publicaties van diverse stromingen van ‘natural hoofcare’. Op sommige punten wijkt deze visie af van die van de traditionele hoefsmid. Neem bij vragen en in geval van twijfel contact op met een professioneel natuurlijk bekapper en raadpleeg bij problemen een dierenarts.

Ga op basis van de in dit document verstrekte informatie niet in de hoeven van een paard snijden of vijlen.